

Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi

(2021) Cilt-Vol 3, Sayı-No 2, s-p:102-109

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Başarı Yönelimlerinin İyi Oluş Modeli (PERMA) İle İlişkisi

İsmail Biçer¹
Doğancan Çavmak²
Duygu Deniz³
Mustafa Özal⁴

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı, meslek yüksekokulu öğrencilerinin başarı yönelimleri ile iyi oluş olumlu duygular, bağlanma, olumlu ilişkiler anlam ve başarı boyutlarıyla değerlendiren PERMA ölçeği arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinin meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı anket kullanılmıştır. Anket formu, demografik sorular, PERMA ölçeği ve Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ölçeklerini içermektedir. Kasım-Aralık 2018 tarihleri arasında öğrencilere yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Verilerin analizinde, normallik testleri, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Spearman Korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Çalışmanın sonuçları, PERMA modeli ile başarı yönelimi arasında anlamlı pozitif yönlü ancak zayıf bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

PERMA,
Başarı Yönelimi,
İyi Oluş,
Üniversite
Öğrencileri,

Makale Hakkında

Geliş: 17.02.2021

Kabul: 20.04.2021

¹ Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye, E-mail:ismailbiceer@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-1878-0546

² Öğr. Gör., Tarsus Üniversitesi, Mersin, Türkiye, E-mail: dogancavmak@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-3329-4573

³ Öğr. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, E-mail: duygudeniz@gmail.com, ORCID No: 0000-0001-5754-9916

⁴ Öğr. Gör., Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye, E-mail: mustafa.ozal@ahievran.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-2432-3739

The Relationship Between Vocational School Students Success Orientation And Well-Being Model (PERMA)

Abstract

Objective: The aim of this study is to determine the relationship between the success orientations of the vocational high school students and the PERMA scale which evaluates the well-being with positive emotions, attachment, positive relationships, meaning and success dimensions.

Materials and Methods: The research was conducted on the students studying at a vocational college of a foundation university in Istanbul. A survey was conducted to obtain data. The survey consists of demographical questions, PERMA and Success Orientation scale. Normality test, Mann Whitney U, Kruskal Wallis test and Spearman Correlation coefficient was used for analyzing the data.

Results and Conclusion: The results indicated that there is significant, positive but low-level relationship between PERMA and success orientation.

Keywords

*PERMA,
Success Orientation,
Bank Staff,
Well-Being,
University Students*

About Article

*Received:
02.17.2021*

*Accepted:
04.20.2021*

GİRİŞ

Pozitif duygular, psikolojik yönden iyi oluş ve kişisel gelişim için etkili bir belirleyici unsurdur ve bundan dolayı pozitif duygular pozitif psikoloji içinde önemli bir yere sahiptir (Fredrickson vd., 2003). Yıllar boyunca psikologlar olumsuz duygularla ilgilenmiş ve bunların depresyon, sinirlilik, stres ve anksiyete gibi olumsuz sonuçları üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Negatif duyguları içeren çalışmalar çok sayıda olmasına karşın, pozitif duygular ile ilgili pek fazla araştırma yapılmamıştır. Bunun sebebi pozitif duyguların anlak olduğunun düşünülmesi ve bu duyguların etkisinin uzun vadede olmayacağına düşünülmesidir (Boniwell, 2008). Pozitif psikoloji insanlardaki pozitif yönleri ortaya çıkarıp bu yönlerini geliştirmeyi amaçlayan bir yaklaşım olduğundan bazı olumlu kavramlarla ilişkisi bulunmaktadır. Bu kavramlardan bazıları duygusal zekâ, yaratıcılık, mutluluk ve psikolojik iyi oluş şeklinde sıralanabilir (Snyder ve Lopez, 2002). Eğitimde, genel not ortalaması, öğrencinin genel başarısını gösterir ancak öğrencinin mücadele ettiği bireysel akademik alanları gizler. Aynı şekilde iyi oluş değerlendirmeleri, öğretmenlere ve okul danışmanlarına öğrencilerin içinde buldukları veya mücadele ettikleri alanlar hakkında spesifik bilgiler sağlamak için global değerlendirmelerin ötesine geçmesi gerekmektedir.

Peterson (2006), okulları sağlık, güvenlik, eğitim ve ahlaki açıdan öğrencilerin gelişimi için ideal kurumlar olarak tanımlamış ve okulların odak noktasının akademik öğrenmenin ötesinde kişilik ve iyiliğin teşvik edilmesini de içerdiğini belirtmiştir. Bu noktada, pozitif eğitim, gençlikte yaşanan depresyona bir panzehir sağlar, yaşam doyumunu arttırmada destek sağlar, öğrenmeyi ve yaratıcılığı teşvik eder ve sosyal uyumu artırır (Kern vd., 2014). Pozitif eğitim, gençlik çağında zihinsel sağlığın kendi kendine sorgulanmasını ve kişinin kendini yönetmesini sağlamaktadır. Bu durum daha fazla öz farkındalık yaratarak gençlik döneminden yetişkinlik dönemine geçişte faydalar sağlamaktadır (Waters, 2014). Ayrıca, pozitif eğitim aracılığıyla geliştirilen pozitif psikolojik özellikler daha fazla akademik başarı, daha az riskli davranışlar ve yetişkinlikte daha iyi fiziksel sağlığa ulaşma ile ilişkilendirilmiştir (Wang vd., 1997; Caprara vd., 2000; Hoyt vd., 2012). Pozitif eğitimde çok boyutlu bir yapı olarak iyi oluşu ölçmek için Seligman'ın (2011) PERMA modeli, gençlerin değer verdiği boyutları (olumlu duygular ve ilişkiler) uygun bir şekilde değerlendirirken, mevcut okul yapılarını ve stratejilerini de daha düzenli hale getirmektedir (Kern vd., 2014). Bu modelin beş unsuru özgür insanların kendi iyilikleri için seçecekleri şeyleri içermektedir ve iyi oluşun her bir ögesinin kendisi, bir unsur olarak sayılacak üç özelliğe sahip olmalıdır (Seligman, 2011):

1. İyi oluşa katkıda bulunmalıdır.
2. Pek çok insan, sadece diğer unsurlardan birini kazanmak için değil, kendi iyiliği için onu takip etmelidir.
3. Diğer unsurlardan bağımsız olarak tanımlanmalı ve ölçülmelidir (münhasırlık).

Bu çalışmada, iyi oluşu olumlu duygular, bağlanma, olumlu ilişkiler anlam ve başarı boyutlarıyla değerlendiren PERMA ölçme aracının, meslek yüksekokul öğrencilerinin başarı yönelimleri üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Kavramsal Çerçeve

İyi Oluş Yaklaşımı (PERMA)

Myers ve Diener (1995) iyi oluş kavramını yaşamdan doyum alma gibi ölçütlerle değerlendirirken, Ryff (1989) ise iyi oluşun iyi hissetmekten farklı olduğunu vurgulamıştır. Ryff'in (1989) geliştirdiği çok boyutlu psikolojik iyi oluş modeline göre, bireyin kendini kabul etmesi, diğer bireylerle pozitif ilişkiler içinde olması, bağımsız düşünebilmesi ve davranabilmesi, çevresi ile uyum içinde olması/çevreyi etkin bir şekilde düzenleyebilmesi, bir yaşam gayesi olması ve kişisel gelişimini sağlayabilmesi olmak üzere toplam altı boyut bulunmaktadır. Bu modele göre iyi oluş, bu alanlarda işlevsel bir hayat sürebilmeyle mümkün olabilmektedir. Keyes (1998) ise iyi bir yaşamın oluşumu için bireysel ölçütlerin dışında sosyal ölçütlerin de var olması gerektiğini vurgulamıştır. Sosyal ölçütler olarak, sosyal iyilik, sosyal uyum, sosyal katkı, sosyal tutarlılık, sosyal gerçekleştirme ve sosyal uyum gibi boyutların iyi oluşa etkisinden söz etmiştir. Martin Seligman'ın iyi oluş modeli (PERMA) ise çok boyutlu modellerden biridir. Seligman yukarıda açıklandığı gibi ayrıca kendi çalışmasında yer alan kavramsallaştırma ve kuramsallaştırma araştırmalarını inceledikten sonra kendi iyi oluş modelini ortaya koymuştur. Seligman iyi oluş kuramını, baş harfleri bir araya getirerek PERMA ifadesini ortaya çıkaran modeli oluşturmuştur. Seligman'ın teorisindeki beş faktör ise, olumlu duygular (positive emotions), bağlanma (engagement), olumlu ilişkiler (positive relationships), anlam (meaning) ve başarı (accomplishment) unsurlarından oluşmaktadır (Khaw ve Kern, 2014). PERMA bileşenleri ayrı ayrı tanımlanabilir ve birbirinden bağımsız da ölçülebilirler ancak Seligman'a göre bu unsurlar tek başına değerlendirildiğinde iyi oluşu tam anlamı ile vermemektedir. PERMA modeli de önceden de belirtildiği gibi bu unsurların baş harflerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan anımsatıcı bir modeldir (Seligman, 2011). PERMA modelini oluşturan unsurlar şu şekildedir:

Olumlu Duygular (Positive Emotions): Olumlu duygular iyi oluşun ilk bileşeni olup öznel olarak ölçülebilmektedir. Aynı zamanda stresin üstesinden gelebilme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmede olumlu duyguların büyük etkisi olduğu gibi üretkenliği ve verimliliği arttırdığı da bilinmektedir (Demirci vd., 2017).

Bağlanma (Engagement): Bağlanma da olumlu duygular gibi öznel olarak ölçülebilmektedir (Seligman, 2011). Bağlanma bileşeni akış kavramıyla da açıklanabilmektedir. Belirli bir amaç, organizasyon veya faaliyet ile derinden bir psikolojik bağlılık hali yaşamak anlamında bağlanma bileşeni tanımlanabilmektedir (Khaw ve Kern, 2014). İnsanın hayata tam olarak adapte olmasının, kendisini tamamıyla yaptığı işe vermesinin yani akışta olmasının, hayattaki en güzel zaman dilimleri olduğu söylenmektedir (Khaw ve Kern, 2014). Hayata adapte olan insanlar, kendi yeteneklerine ve isteklerine göre hedefler seçmekte ve bu hedefler doğrultusunda kararlılık sergilemektedir. Ayrıca bu kişiler seçtikleri hedeflere ulaşmak için yüksek motivasyonu sergilemektedir (Butler ve Kern, 2016).

Olumlu/İyi ilişkiler (Relationships): Olumlu ilişkiler bir toplum veya toplulukla entegre olma hissini, sevdiğiniz tarafından ilgilenilme hissini ve içinde bulunulan sosyal ağdan memnun olma hissini içinde barındırır (Khaw ve Kern, 2014). Dolayısıyla olumlu ilişkiler içerisinde olmak, iyi oluşun önemli parçası olarak kabul görmektedir (Butler ve Kern, 2016). Bu nedenle olumlu ilişkilere sahip olmak daha az depresyona yakalanma durumu, daha iyi fiziksel sağlık, daha düşük ölüm oranı ve diğer olumlu sonuçlarla da ilişkilendirilmiştir. Ayrıca sosyal ilişkilerin, kronik hastalık öz yönetimi ve intihar eğilimlerinin azalması gibi sağlık davranışları için faydalı olduğuna dair kanıtlar bulunmaktadır (Tay vd., 2013).

Anlam (Meaning): Anlam, yaşamda bir amaç ve yön hissine sahip olmak ve kendinden daha büyük bir şeye bağlı olduğunu hissetmek anlamına gelir. Daha anlamlı yaşamları olduğunu iddia eden insanlarda, çoğu zaman mutlu olmak zorunda olmadıklarına rağmen yaşamlarının bir bütün olarak oldukça mutlu ve tatmin edici olduğunun ifade etmektedir (Khaw ve Kern, 2014). Bu nedenle kişinin anlamlı bir yaşam sürme algısı iyi oluşun bileşenlerinden biri olarak PERMA modelinde yer almaktadır (Demirci vd., 2017).

Başarı (Accomplishment): Seligman (2011)' a göre başarı hem nesnel hem de öznel olarak ölçülebilen, ayrıca kişide olumlu duyguların devamlılığını oluşturulabilen bir şeydir. Birçok kültürde, kişinin hedeflerine doğru ilerlemesi ve iyi sonuçlar elde etmesi dış çevreden onay görmeye ayrıca kişisel başarı hissetmesini sağlayabilir. Bu anlamda başarı bileşeni hedef belirlemeyi ve bu hedefler uğruna uğraş vermeyi gerekli kılmaktadır. Aynı zamanda kişinin kendi yeteneklerinde uzmanlaşmayı ve öz-yeterliliği de sağlayabilmektedir (Lovett ve Lovett, 2016).

Başarı Yönelimi

Ames (1984), başarı hedeflerine ulaşmayı amaçlayan bireylerin yetkinlik derecelerinde bulunması gereken özellikleri inceleyen çalışmaları, başarı yönelimi yaklaşımını ortaya çıkmıştır (Arslan ve Akın, 2015). Başarı yönelimleri kişinin sadece başarı görevlerinin ardından gitme ve hedeflerini içermekle kalmaz aynı zamanda insanların belirlenen hedefe erişmedeki başarılarını değerlendirirken ölçüt olarak aldığı standartları da yansıtır (Ames, 1992). Başarı yönelimlerinin alt boyutları yapılan araştırmalar sonucunda iki alt boyutta incelenmektedir. Bu alt boyutların birincisi öğrenme yönelimi, ikincisi ise performans yönelimidir (Ames, 1999). Öğrenme yönelimi, kişinin bilgiyi içselleştirmesi olarak tanımlanmaktadır ve bilginin hâkimiyetini elde etmeye yönelik kişisel bir arzuya dayanmaktadır. Performans yönelimi ise kişinin performans beklentilerini gerçekleştirme ve bu hedef doğrultusunda rakiplerini geçme amacına dayanmaktadır (Elliot, 1999). Başarı yönelimleri yaklaşımı, başarı hedeflerini uygulanabilir yetkinlik mekanizmasıyla, öğrencinin kendi performans standartlarını saptamasıyla açıklamaktadır. Başarı görevlerinin gereklerine dayanan standartlar, içsel veya normatif olabilmektedir. Kişinin geçmiş kazanımına veya maksimum potansiyel kazanımına dayanan standartlar içsel, diğerlerinin performansına dayanan standartlar ise normatif olarak tanımlanmaktadır (Arslan ve Akın, 2015). Öğrencinin öğrenme aşamasında karşı karşıya geldiği eğitim içeriklerini tam anlamıyla benimsemesi ve konu içeriklerine yeterli düzeyde hâkim olması öğrenme yönelimi kavramını tanımlamaktadır (Akın, 2006). Öğrencinin sosyal karşılaştırmayı temel alması, çalışmalarını diğer öğrencileri de örnek olarak ve örnek aldığı öğrencilerden daha başarılı olmaya çalışarak başarı görevlerini yerine getirmesi, daha zeki ve daha yetenekli görünmeye çalışması, yeteneksiz görünmekten kaçınması gibi özellikler performans yönelimi olarak tanımlanmaktadır (Akın, 2006).

Yetkinliğe doğru kişisel bir yönelim (hâkimiyet ve performans) ve başarıya yönelik ilişki (yaklaşma ya da kaçınma) olarak başarı yönelimleri meydana gelmektedir. Yakın zamanda başarı yönelimleri öğrenme-yaklaşma, öğrenme-kaçınma, performans-kaçınma ve performans yaklaşma boyutlarını ele alan 2x2 çerçeve yapısı olarak ele alınmaktadır (Elliot ve McGregor, 2001). Yaklaşma-kaçınma yönelimi, yakınlaşma odağı kişileri istenilen neticeleri geliştirmeye çabalamasına sebep olurken, kaçınma odağı da kişileri arzu edilmeyen neticelerden kaçınmaya çabalaması olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme-performans yönelimi başarıda motivasyon unsurlarının incelenmesine altyapı oluşturmuştur. Öğrenme-yaklaşımli hedefler öğrenme sürecinde olumlu davranışlara işaret ederken, öğrenme-kaçınımli hedefler olumsuz davranışları işaret etmektedir (Arslan ve Akın, 2015). Performans geliştirmeye yönelik gösterilen tutum ve davranışlar performans-yaklaşımli hedefler içerisinde olumlu olarak görülmektedir. Performans-kaçınma yönelimi, etkili kaygı faktörlerinin olması (sınav kaygısı gibi) ve kişinin diğer öğrencilere nazaran kendini eksik veya yetersiz hissederek kaçınmaya çalışması nedeniyle olumsuz bir algılamaya sahip olmaktadır (Arslan ve Akın, 2015).

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Araştırmada, PERMA modeli kapsamında yer alan olumlu duygular ve ilişkiler, bağlanma, anlam ve başarı değişkenlerinin, meslek yüksekokulu öğrencileri nezdinde, başarı yönelimi üzerindeki rolünü irdelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1= PERMA algısı cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2= PERMA algısı eğitim görülen programa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3= Başarı yönelimi algısı, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4= Başarı yönelimi algısı eğitim görülen programa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir

H5= PERMA modeli ile başarı yönelimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma, İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinin meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Kasım-Aralık 2018 tarihleri arasında öğrencilere yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından öğrenci sayısı en yüksek olan bölümler tespit edilmiş ve çalışma bu bölümler üzerindeki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Çalışmanın tek bir bölümde yapılmaması meslek yüksekokulu öğrencilerine genellebilmesi açısından önemlidir. İlgili üniversitede, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik (TDS), İlk ve Acil Yardım (İAY), Optisyenlik, Sağlık Kurumları İşletmeciliği (SKİ), Halkla İlişkiler ve Tanıtım (HİT), Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik (Uyg. ve Çev.) bölümleri olmak üzere toplamda 548 öğrenci aktif olarak eğitim almaktadır. İlgili tüm bölümlerdeki öğrencilere ulaşılması amaçlanmıştır. Uygulama sonucunda, eksiksiz ve uygun olarak doldurulmuş anket sayısının 226 olduğu görülmüştür. Çalışma evrenine ulaşma oranı %41,24 olmuştur.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formunda Demirci vd. (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş "Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli-PERMA" ve Arslan ve Akın tarafından 2014 yılında geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş "2x2 Başarı Yönelimleri Ölçekleri" kullanılmıştır. Ölçekler herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan demografik sorular ile anket formuna eklenmiştir. PERMA ölçeğinde her bir önerme, 0-10 arasında bir gösterge çizelgesi ile puanlanmaktadır.

Başarı Yönelimleri Ölçeği ise, 5'li likert tarzında 1(kesinlikle katılmıyorum), 2(katılmıyorum), 3(kararsızım), 4(katılıyorum), 5(kesinlikle katılıyorum) şeklinde puanlanmaktadır.

PERMA ölçeği 23 önermeden oluşmaktadır. Ölçek iki temel boyut halinde incelenebilmektedir. Olumlu duygular (p), bağlanma (e), olumlu ilişkiler(r), anlam(m), başarı(a) ve mutluluk bileşenlerinden oluşan 16 önermeli PERMA ve sağlık(h), olumsuz duygular(n), yalnızlık(l) bileşenlerinden oluşan 7 önermeli HNL boyutu ölçeği oluşturmaktadır. HNL ve PERMA ifadeleri, boyutu oluşturan elemanların İngilizce karşılıklarının baş harflerinden oluşan birer kısaltmadır. Araştırmada bu iki boyut üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. HNL boyutunda yer alan 7, 12, 14 ve 20. önermeler ters kodlanmaktadır. Başarı Yönelimleri Ölçeği 3'er önermeden oluşan 4 boyut içermektedir. Boyutlar, "Öğrenme-Yaklaşma Yönelimi", "Öğrenme-Kaçınma Yönelimi", "Performans-Yaklaşma Yönelimi" ve Performans-Kaçınma Yönelimi" şeklinde adlandırılmaktadır. Ölçekte ters kodlanması gereken önerme yer almamaktadır.

Verilerin Analizi

Veriler tanımlayıcı istatistik yöntemleri ile özetlenmiş, temel bulgular frekans ve yüzdelik olarak ifade edilmiştir. Normallik sınamaları ve iç tutarlık analizleri gerçekleştirilmiştir. Sonrasında ise hipotez testleri gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 22 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 226 öğrencinin 138'i kız (%61,5), 88'i erkek (%38,9), yaş ortalaması 22,21'dir. Öğrencilerin yaş sınırları birbirine yakın olduğundan kategorik bir ayırım yapılmamış öğrencilerin yaş ortalamaları alınarak araştırmaya dâhil edilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalamaları 22,21±5,15 olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılan 92 öğrenci (%40,7) Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik bölümünde, 54'ü (%23,9) İlk ve Acil Yardım bölümünde, 17'si (%7,5) Optisyenlik bölümünde, 18'i (%8) Sağlık Kurumları İşletmeciliği bölümünde, 9'u (%4) Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde, 36'sı (%15,9) Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik bölümünde eğitim almaktadır. Uygulama sonucunda, ölçekler bütün olarak incelendiği zaman, PERMA ölçeğinden alınan puanın ortalaması 158,08 ± 30,18, Başarı Yönelimi Ölçeğinden alınan puan ortalaması ise 49,30 ± 8,33'tür.

Alpha katsayılarının yorumlanmasında Hair, vd., (1998) referans aralıkları kullanılmıştır. Buna göre, Cronbach's Alpha değeri (α) 0,80 ve üzeri yüksek derecede güvenilir, 0,60 ile 0,80 arası ise oldukça güvenilir olarak kabul edilmektedir. PERMA ölçeğinin iç tutarlık katsayısının 0,893, 2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeğinin ise katsayısının 0,882 olduğu ve oldukça güvenilir düzeye sahip olduğu görülmektedir.

Bağımlı değişkenlere uygulanan Kolmogorov Smirnov testi sonucunda, serinin normal dağılmadığı ($p < 0.05$) görülmüştür. Dolayısı ile hipotezlerin sınanmasına non-parametrik yöntemler kullanılmıştır. Cinsiyet değişkeni ile olan analizlerde "Mann Whitney U", bölüme göre analizlerde "Kruskal Wallis" testleri kullanılmıştır. Ayrıca ölçeklerin arasındaki ilişki de Spearman Korelasyon katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Perma ölçeğinden elde edilen skorların, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p < 0.05$). HNL boyutunda görülen farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Başarı Yönelimi Ölçeğinin genelinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlarda ise yalnızca "performans-yaklaşma yönelimi" boyutundaki farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0.05$).

Tablo 1. Cinsiyete Göre Ölçek Skorları

	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	P*
PERMA	Kadın	120,67	0,039
	Erkek	102,25	
HNL	Kadın	116,90	0,262
	Erkek	106,93	
PERMA Toplam	Kadın	120,55	0,030
	Erkek	101,24	
Öğrenme-Yaklaşma Yönelimi	Kadın	118,2	0,162
	Erkek	106,14	
Öğrenme-Kaçınma Yönelimi	Kadın	115,8	0,493
	Erkek	109,8	
Performans-Yaklaşma Yönelimi	Kadın	121,3	0,021
	Erkek	101,2	
Performans-Kaçınma Yönelimi	Kadın	119,4	0,080
	Erkek	104,1	
Başarı Yönelimi Eğilimi Toplam	Kadın	120,3	0,048
	Erkek	102,7	

*Mann Whitney U testi, $p < 0.05$

Öğrencilerin okudukları programlara göre elde edilen puanların anlamlı bir farklılık gösterme durumu incelendiği zaman, PERMA ölçeği için anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Ancak Başarı Yönelimi Ölçeğinde anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Yaş ile bağımlı değişkenler arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 2. Okunulan Bölüme Göre Ölçek Skorları

	Bölümler	Sıra Ortalaması	P**
Öğrenme-Yaklaşma Yönelimi	TDS	96,09	0,099
	İAY	117,31	
	Optisyenlik	98,71	
	İng. Çev.	115,85	
	HİT	79,17	
Öğrenme-Kaçınma Yönelimi	TDS	95,2	0,033
	İAY	117,03	
	Optisyenlik	89,41	
	İng. Çev.	122,19	
	HİT	82,17	
Performans-Yaklaşma Yönelimi	TDS	111,99	0,013
	İAY	108,25	
	Optisyenlik	57,65	
	İng ve Çev.	101,29	
	HİT	106,72	
Performans-Kaçınma Yönelimi	TDS	104,9	0,005
	İAY	121,69	
	Optisyenlik	59,62	
	İng ve Çev.	99,69	
	HİT	101,28	
Başarı Yönelimi Eğilimi Genel	TDS	103,26	0,013
	İAY	119,81	
	Optisyenlik	62,82	
	İng ve Çev.	108,79	
	HİT	86,94	
Perma	-	-	0,124
HNL	-	-	0,520
PERMA Genel	-	-	0,159

**Kruskal Wallis Testi, $p < 0.05$

PERMA ölçeğinden elde edilen puanlar ile Başarı Yönelimi Ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı ve pozitif yönde ancak zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Korelasyon Sonuçları

	Ortalama	Std.	1	2
1.PERMA	158,08	30,18	0,893	
2.Başarı Yönelimi	49,30	8,33	0,177*	0,882

Not: * $p < 0.01$, Cronbach Alpha italik olarak belirtilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin başarı yönelimlerinin PERMA modeli ile ilişkisini incelemek amacıyla planlanan bu çalışma İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitenin farklı bölümlerinde okumakta olan öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre katılımcıların PERMA değişkeninden elde ettikleri ortalamaları yüksek, Başarı Yönelimi değişkeninden elde ettikleri ortalamaları ise çok yüksek düzeydedir. Bu durum öğrencilerin pozitif iyi oluş durumlarının ve başarıya yönelik algılarının yüksek olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yaşamdan doyum alma, kendilerini iyi hissetme, pozitif duygular geliştirme ve başarı hedeflerine odaklandıkları çalışma sonucundan elde ettikleri ortalama yüksek seviyededir.

Katılımcıların cinsiyet özelliklerine göre PERMA değişkeninden elde ettikleri skorlar cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Kadın öğrencilerin elde ettikleri ortalamalar erkek öğrencilere göre daha fazladır. Bu durum kadın öğrencileri iyi oluş durumu hedeflediklerini göstermektedir. Kaplan ve Maehr (1999)'in başarı hedeflerinin, öğrencilerin psikolojik iyilik halini kolaylaştırmada oynayabileceği rol ile ilgili gerçekleştirdikleri çalışmalarında görev hedefleri ve okulun görev hedeflerini temel alan algının, pozitif psikolojik iyi oluşla ilgili olduğunu ortaya koymuşlardır. İyi oluşun cinsiyete göre farklılık arz ettiği bu çalışmada ortaya konulmuştur. Kadınların verilen görevleri erkeklerle oranla daha fazla yapması, daha çok başarıyı hedeflemesi bilinen bir durumdur. Bu durum çalışmada bulgularına da kanıtlanmıştır.

Başarı yöneliminin katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelendiği bu çalışmada, Performans-Yaklaşma Yönelimi alt boyunda ve Başarı Yönelimi Eğilimi Ölçeğinin genelinde anlamlı farklılık tespit edildiği buna karşın diğer alt boyutlarda (öğrenme-yaklaşma yönelimi, öğrenme-kaçınma yönelimi, performans-kaçınma) farklılık tespit edilmemiştir. Literatürdeki benzer çalışmalar incelendiğinde farklı araştırmacılar tarafından farklı bulguların elde edildiği görülmektedir. İzci ve Koç, (2012) başarı yönelimine yönelik yaptıkları çalışmalarında ölçeğin alt boyutlarında anlamlı farklılıkların olmadığını, Kaya (2016) çalışmasında öğrenme-yaklaşma ve öğrenme-kaçınma değişkenlerinde anlamlı farklılık olduğunu diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık tespit edilmediğini, Uçar (2012) ise yaptığı çalışmada başarı yönelimi ve öğrenme-yaklaşma alt boyutlarında anlamlı farklılıkların olduğunu ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların okudukları bölümlerine göre bakıldığında, PERMA değişkeninde ve alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamış fakat başarı yöneliminde alt boyutların tamamında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Literatürdeki sonuçlar incelendiğinde başarı yönelimi ve alt boyutları için bulunan sonuçlarla benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Berber ve Eker, 2018). Ayrıca PERMA modeli yetişkinlere uyarlanarak da test edilmiştir. Kern vd., (2016) ergenlerin iyi oluşunu çok boyutlu bir temelde ölçmek üzere gelişimsel özelliklerini dikkate alan bir ölçek yapılandırmışlardır. Literatür kapsamında gerek ergenler gerekse yetişkinler üzerinde yapılan çalışmaların sonucunda bireylerin öznel iyi oluşlarını etkileyen üç önemli faktör olduğu tespit edilmiştir. Bu faktörlerden ilki olan kişilik özelliklerinin bireylerin öznel iyi oluşlarını %50 oranında açıkladığı, ikinci faktör olan amaca yönelik etkinliklerin de bireylerin öznel iyi oluşlarını %40 oranında etkilediği, üçüncü olarak demografik faktörlerin bireylerin öznel iyi oluşlarını toplam olarak %10 oranında açıkladığı bulunmuştur (Lyubomirsky vd., 2005).

Bu doğrultuda yapmış olduğumuz çalışma sonucunda demografik özelliklerden sadece cinsiyet değişkeninin iyi oluş kavramıyla anlamlı ve istatistiksel bir şekilde açıkladığı, bu çalışma bağlamında demografik özelliklerin az bir kısmının iyi oluş kavramı üzerinde etki yarattığını göstermektedir. Theis ve Fischer (2017) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin ortalama başarı hedefleri düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir.

PERMA ile başarı yöneliminin aralarındaki ilişkinin pozitif olduğu, ancak çalışmanın gerçekleştirildiği çalışma evreninde bu ilişkinin gücünün zayıf olduğu tespit edilmiştir. Ancak çalışma sonuçları, başarı yöneliminin PERMA modelinde yer alan değişkenlerden etkileniyor olduğunu göstermesi, sonraki çalışmalar için bir çıkış noktası sunmaktadır. Sonuç olarak, iyi oluş durumu ve başarı yönelimi arasında bir ilişki olduğu ifade edilebilir. İleride bu konuda gerçekleştirilecek çalışmaların ergen ve yetişkinler üzerinde ve farklı değişkenler ile gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, A. (2006). 2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 1-13.
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261-271.
- Arslan, S., & Ahmet, A. K. I. N. (2015). 2x2 Başarı yönelimleri ölçeği (revize formu): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(1), 7-15.
- Berber, A., & Eker, C. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerinin Umut ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişki. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 7(3).
- Boniwell, I. (2008). Positive psychology in a nutshell: A balanced introduction to the science of optimal functioning. *Personal Well-Being Centre*.
- Butler, J. ve Kern, M. L. (2016). The PERMA-Profil: A brief multidimensional measure of flourishing. *International Journal of Wellbeing*, 6(3), 1-48.
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Pastorelli, C., Bandura, A., & Zimbardo, P. G. (2000). Prosocial foundations of children's academic achievement. *Psychological Science*, 11,
- Demirci, İ., Ekşi, H., Dinçer, D., & Kardaş, S. Beş boyutlu iyi oluş modeli: PERMA Ölçeği Türkçe Formunun geçerlik ve güvenilirliği.
- Elliot, A. J. (1999). Approach and avoidance motivation and achievement goals. *Educational Psychologist*, 34, 169-189.
- Elliot, A. J., & McGregor, H.A. (2001). A 2x2 achievement goal framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 501-519.
- Fredrickson, B. L., Tugade, M. M., Waugh, C. E., & Larkin, G. R. (2003). What good are positive emotions in crisis? A prospective study of resilience and emotions following the terrorist attacks on the United States on September 11th, 2001. *Journal of personality and social psychology*, 84(2), 365.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis* (5e éd.).
- Hoyt, L. T., Chase-Lansdale, P. L., McDade, T. W., & Adam, E. K. (2012). Positive youth, healthy adults: Does positive wellbeing in adolescence predict better perceived health and fewer risky health behaviors in young adulthood? *Journal of Adolescent Health*, 50, 66-73. doi:10.1016/j.jadohealth. 2011.05.002
- İzci, E., & Koç, S. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin başarı yönelim düzeylerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 31-43.
- Kaplan, A., & Maehr, M. L. (1999). Achievement goals and student well-being. *Contemporary educational psychology*, 24(4), 330-358.
- Kaya, F. (2016) Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin başarı yönelimi, kendini engelleme davranışları ve demografik özelliklerinin okula yabancılaşmayı yordama düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Adana.
- Kern, M. L., Waters, L., Adler, A., & White, M. (2014). Assessing employee wellbeing in schools using a multifaceted approach: Associations with physical health, life satisfaction, and professional thriving. *Psychology*, 5(06), 500.
- Kern, M. L., Benson, L., Steinberg, E. A., & Steinberg, L. (2016). The EPOCH measure of adolescent well-being. *Psychological assessment*, 28(5), 586.
- Keyes, C. L. M. (1998). Social well-being. *Social Psychology Quarterly*, 61, 121-140.
- Khaw, D. ve Kern, M. (2014). A cross-cultural comparison of the PERMA model of well-being. *Undergraduate Journal of Psychology at Berkeley, University of California*, 8, 10-23.
- Lovett, N. ve Lovett, T. (2016). Wellbeing in education: Staff matter. *International Journal of Social Science and Humanity*, 6(2), 107-112.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: the architecture of sustainable change. *Review of general psychology*, 9(2), 111.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6, 10-19.
- Peterson, C. (2006). *A primer in positive psychology*. New York, NY: Oxford University Press.

- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Seligman, M. E. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being* (1st Free Press hardcover ed.). New York, NY: Free Press
- Snyder, C. R., & Lopez, S. J. (2002). The future of positive psychology. *Handbook of positive psychology*, 751-767.
- Tay, L., Tan, K., Diener, E., & Gonzalez, E. (2013). Social relations, health behaviors, and health outcomes: A survey and synthesis. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 5(1), 28-78.
- Theis, D., & Fischer, N. (2017). Sex differences in the development of achievement goals in middle school. *Learning and Individual Differences*, 57, 170-177.
- Uçar, H. (2012). İngilizce Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnancı, Başarı Yönelimi ve Çevrimiçi Öğrenme Ortamına Katılım Durumu: Uzaktan İÖLP Örneği [Self-Efficacy of English Teacher Candidates, Success Orientation and Participation in the Online Learning Environment: Remote IOLP Example], Yüksek Lisans Tezi. Uzaktan Eğitim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir, 120.
- Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1997). Learning influences. In H. J. Walberg & G. D. Haertel (Eds.), *Psychology and educational practice* (pp. 199–211). Berkeley, CA: McCatchan.
- Waters, L. (2014). Balancing the curriculum: Teaching gratitude, hope and resilience. In H. Sykes (Ed.), *A love of Ideas* (pp. 117–124). Albert Park: Future Leaders Press.